

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Euxebio Betegi Aiastui

*Urretxu,
Gipuzkoa
(1944)*

Aurkibidea

Biografia

Urretxuko Beidakar baserrian jaioa 1944an. Ama bertakoa zuen eta aita, berriz, Agarrekkoa. Eskolan Santa Barbaran ibili zen. Baserritik bizi izan da beti, tailerrean lanean ibilia bada ere. Elkarrizketetako batean, Urretxuko Deskargabarrena baserriko [Joxe Leunda](#)rekin batera azaltzen da. Lekaio Elkarteko kideek egindako elkarrizketetan, berriz, [Juan Pedro](#) anaiarekin eta [Begoña Izagirre](#) koinatarekin batera.

Zintak

URR-028

- **Proiektua:** Urretxu eta Zumarragako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2011-07-08
- **Iraupena:** 95 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

URR-057

- **Proiektua:** Lekaio Elkartearen grabazioak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lasa, Xabier
- **Data:** 2011-01-01
- **Iraupena:** 45 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Emalea:** Lasa, Xabier

URR-058

- **Proiektua:** Lekaio Elkartearen grabazioak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lasa, Xabier
- **Data:** 2014-01-01
- **Iraupena:** 46 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Emalea:** Lasa, Xabier

Pasarteak

1. Idiak eta basolana

- **Erref:** URR-028/005
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:07:04. **Bukatu:** 00:09:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

<p>Idiak izaten zituzten baserrian, eta haiekin egiten zituzten labrantza lanak. Etxean lanik ez zegoenean, idiekin basora joaten ziren egurra ateratzera. Auzoko dozenerdi baserritako lau-bost idi-pare joaten ziren egurra ateratzera, basoaren tamainaren arabera. Etxeko basoak nahiz besterenak, jornamean, ateratzen aritzen ziren. Basolanerako idiak zituzten auzoko baserriak: Mendizabal, Zabaleta, Iturbe, Agerre, Begibakar, Ipiñarrieta, Kutxitxeo...</p>

2. Basolanerako gurdi motak

- **Erref:** URR-028/008
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:10:01. **Bukatu:** 00:12:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Euxebioaren aita basolanean ibiltzen zen. Basolanari buruzko azalpenak ematen dituzte. Tronko-gurdia, zaldi-gurdia... nolakoa zen eta nola gobernatzen zen azaltzen dute. Enborren tamaia araberako guriak erabiltzen ziren.</p>

3. Egurra karriatzeko moduak

- **Erref:** URR-028/009
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:12:11. **Bukatu:** 00:13:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Egurra karriatzeko gurdien ezaugarriak. Egurra nola lotzen eta jasotzen zen gurdian. Txinga, eraztun bat duen burdinazko ziria: enborrak lotzeko sistema.

4. Basolanak

- **Erref:** URR-028/010
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:13:52. **Bukatu:** 00:15:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

<p>Basolanari buruzko azalpenak. Enborrak trontzaz moztzen ziren. Pago motza, pago luzea eta haritza "bastante ezagutu dute" inguruetan. Lehen, pinudi oso gutxi zegoen.</p>

5. Zuhaitzak eta egurra

- **Erref:** URR-028/011
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:15:07. **Bukatu:** 00:16:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Natura » Flora
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Egur mota bakoitza zertarako erabiltzen zen. Haritz-egurra: eraikuntzarako, altzarigintzarako... Soberakinak, sutarako. Pago-egurra: altzarigintzarako, uztarriak egiteko... Pago motzaren adarrak, berriz, sutarako eta ikatza egiteko. "Haritza sutarako txarra ez, baina pagoaren pareko ere ez" dio Joxek.

6. Basomutil lana

- **Erref:** URR-028/012
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:16:35. **Bukatu:** 00:17:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Euxebioaren aita basomutil lanetan aritzen zen. Jornalari buruzko kontuak. Ordu eta neke askoko lana. Bide luzeak egin beharra.</p>

7. Egurra uzteko jakineko tokiak

- **Erref:** URR-028/014
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:18:20. **Bukatu:** 00:20:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Basogintzari buruzko azalpenak. Basomutilek egurra non pilatzen zuten. Kamino ertzean baziren egurra uzteko jakineko tokiak: Joxeren baserri ondoan eta Deskargan, esaterako. Toponimia: Deskargabarrena baserri aurreari, "trongo ondo" esaten diote. Egurra nola kargatzen zen kamionean.</p>

8. Egurra, zerrategira

- **Erref:** URR-028/015
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:20:36. **Bukatu:** 00:21:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Auzoan basolanean, egurra jasotzen, aritzen ziren gizonen izenak aipatzen dituzte. Zenbaitek basoko egurra erosi eta zerrategietara saltzen zuten egurra. Beste batzuk zerra jabeak izaten ziren.</p>

9. Labrantza: artoa eta garia

- **Erref:** URR-028/016
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:21:41. **Bukatu:** 00:24:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Baserri inguruko lurrak nola antolatzen ziren azaltzen dute: gehiena soroa zen. Artoa eta garia "ezinbestekoak" ziren baserrian. Urte baten garia, eta hurrengoan, berriz, artoa erein ohi zuten, txandaturaz.

10. Arbia

- **Erref:** URR-028/019
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:31:42. **Bukatu:** 00:33:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

<p>Arbia neguan biltzen zen, urtarrit aldera. Lehenengo, arbi-hostoa biltzen zen; arbiaren burua egin gabe zegoelako. Sakuzko mantal batzuetan biltzen zituzten arbi-hostoak. Lan "gogorra" izaten zen.</p>

11. Pagotxa

- **Erref:** URR-028/021
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:34:49. **Bukatu:** 00:36:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Garai batean, soroetan pagotxa ereiten zen. Animalien bazkarako izan ohi zen. Pagotxari buruzko azalpenak: nolakoa zen, nola eta noiz ebakitzen ziren, zer kolore zuten...

12. Alpapa

- **Erref:** URR-028/022
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:36:40. **Bukatu:** 00:38:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Garai batean, soroetan alpapa ereiten zen. Animalien bazkarako izan ohi zen. Alpapari buruzko azalpenak: motak, ezaugarriak, nola eta noiz ebakitzen ziren...

13. Simaurra

- **Erref:** URR-028/023
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:38:49. **Bukatu:** 00:41:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Simaurrea erabiltzen zuten lurra ongarritzeko. Purina eta simaur solidoari buruzko azalpenak. Garoa, otea, orbela... basotik ekarri eta behien simaurrarekin nahastzen zuten ongarria ugaltzeko. Kortoloia nola egiten zen.

14. Baserriaren egitura

- **Erref:** URR-028/026
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:46:24. **Bukatu:** 00:48:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Baserriaren egitura. Bizilekua egutera aldera egoten zen. Ukuilua, atzealdera (iparraldera). Gaingean, ganbara: belarrondoak, garoa iparraldera; alea (artoa, baba...), berriz, bizilekuaren gaingean (egutera).

15. Baserriaren egitura: ukuilua

- **Erref:** URR-028/027
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:48:13. **Bukatu:** 00:50:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Baserriaren egitura. Garai batean, baserri gehienetan ukuilua sukalde ondoan zegoen. Lehen, ganaduari garrantzia handiagoa ematen zitzaion: egunean hirutan ematen zitzaion jaten, zenbait baserritan askak sukaldara begira zeuden, askak nolakoak izaten ziren...

16. Ardiak, artegiak eta artxarak

- **Erref:** URR-028/028
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:50:27. **Bukatu:** 00:51:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Artegiak eta artxarak (ardientzako egurrezko askak) nolakoak ziren azaltzen dute. Garai batean, inguruko baserri denetan zauden ardiak.

17. Baserriaren egitura: ateak eta "mealiña"

- **Erref:** URR-028/029
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:51:53. **Bukatu:** 00:53:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Baserriaren egitura. Sarrerako atea nolakoa izaten zen: "ate erdikoa". Baserri askotan, erdian pareta bat egoten zen "mealiña" izenekoa. "Mealiña"ren funtzioa: suteren bat izanez gero, etxebizi erdia salbatzea. Normalean, "mealiña" k burnizko edo txapazko ate bat izaten zuen.

18. Baserriaren egitura: materiala

- **Erref:** URR-028/030
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:53:26. **Bukatu:** 00:56:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Baserriaren egitura. Etxebizitza zer materialez eginda egoten zen: harria, egurra, teilak... Teilatuaren formari buruzko azalpenak. Tximiniak: zenbat eta zer materialez egindakoak.

19. Fruta-arbolak

- **Erref:** URR-028/032
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:57:28. **Bukatu:** 00:58:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Inguruetako fruta-arbolak: sagarra, gerezia, arana, intxaurra, melokotoia, pikua... Melokotoia etxe denetan zegoen, baina galdu egin zen.

20. Sagar motak

- **Erref:** URR-028/034
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:58:30. **Bukatu:** 01:00:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Sagarra etxeko kontsumorako eta ganaduari emateko izaten zen. Sagarra gordinik nahiz erreta jan ohi zen. "Orain baino sagar askoz gehiago jaten zen orduan" dio Betegik. Mendiko bazkaria: baba eta sagar errea. Hainbat sagar mota izendatzen dituzte: Errezil-sagarra, mokote sagarra, Deskarga-sagarra, sagar urdina, usa-sagarra, abade sagarra...

21. Fedeari lotutako ohiturak

- **Erref:** URR-028/036
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:02:53. **Bukatu:** 01:05:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

San Juan Egunetan gurutzeak egiten ziren lizar-egur edo arantza zuriarekin. Sarrerako ate buruetan eta soro bazterretan jartzen ziren gurutzeak. Apaizak bedeinkatu ohi zituen lurak.

22. Santa Barbarako eskola

- **Erref:** URR-028/041
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 01:14:29. **Bukatu:** 01:15:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskola garaiko kontuak. Santa Barbarako eskolan ibili ziren biak. Bost-sei urterekin hasi ziren eskolan. Eskola non zegoen eta nolakoa zen azaltzen dute.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-11

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com